

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteessä käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelusta

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteessä käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelusta (HE 25/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Eleonoora Eilittä, liikenne- ja viestintäministeriö
- yli-insinööri Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Matti Rae, Ensto Oy
- liiketoimintajohtaja Elias Pöyry, Liikennevirta Oy
- kehitysjohtaja Markku Peräniitty, Parkkisähkö Oy
- yhteiskuntasuhdejohtaja Mika Aho, St1 Oy
- toimitusjohtaja Markus Tykkyläinen, Suur-Savon Sähkö Oy
- asiantuntija Esa Niemelä, Energiateollisuus ry
- lakimies Timo Niemi, Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry
- asiantuntija Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- varatoimitusjohtaja Pekka Huttula, Öljy- ja biopolttoaineala ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Energiavirasto
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Suomen Biokaasuyhdistys ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Lakiesityksen keskeisenä sisältönä on implementoida Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/94/EU vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta. Direktiivillä pyritään luomaan EU:n laajuinen jakeluverkosto liikenteen fossiilisia polttoaineita korvaavien vaih-

Valiokunnan lausunto TaVL 25/2017 vp

toehtoisten polttoaineiden ja energialähteiden saatavuuden varmistamiseksi ja vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön lisäämiseksi.

Ehdotetulla lailla säädettäisiin vaihtoehtoihin polttoaineisiin ja niiden jakelujärjestelmiin liittyvistä määritelmistä, tankkaus- ja latauspisteiden teknisistä spesifikaatioista sekä kuluttajille annettavan informaation perusvaatimuksista. Tarkoituksena on varmistaa yhteiset tekniset eritelvät vaihtoehtoisten polttoaineiden julkisille lataus- ja tankkauspisteille. Liikenteen turvallisuusvirastolle annettaisiin valtuudet antaa yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Vaikka lakiesitys keskittyy direktiivin edellyttämien teknisten velvoitteiden toteuttamiseen, sillä täytetään myös direktiivin jäsenvaltioihin kohdistettu velvoite tehdä suunnitelma toimenpiteistä vaihtoehtoisten käyttövoimien edistämiseksi. Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tervehdylleena ja oikeansuuntaisena kehityksenä liikenteen päästöjen vähentämiseksi kiinnittäen liikenne- ja viestintävaliokunnan huomion erityisesti seuraaviin, talousvaliokunnan toimialan mukaisiin ja sen asiantuntijakuulemisessa esiin nostettuihin seikkoihin.

Ehdotetun sääntelyn vaikutukset. Vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön edistämällä tavoitellaan liikenteen öljyriippuvuuden ja liikenteen haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä. Ehdotetulla lailla pyritään edistämään sekä EU:ssa että kansallisesti asetettujen päästövähennystavoitteiden toteutumista liikennesektorilla.

Vaikka direktiivi koskee varsinaisesti ns. vaihtoehtoisia käyttövoimia, tulevat direktiivin 7 artiklan (käyttäjätiedot) polttoaineiden ja ajoneuvojen yhteensopivuuden havainnollistamista kuluttajille koskevat vaatimukset sovellettaviksi käytännössä kaikkien polttoaineiden osalta. Siksi on perusteltua, että lakia sovelletaan myös biopolttoaineiden tankkauspisteisiin sekä niistä käyttäjille annettaviin tietoihin siten kuin biopolttoaineet on määritelty direktiivin 2009/28/EY 2 artiklan i) alakohdassa.

Liikenteen sähköistyminen. Sähköautomarkkina on tällä hetkellä siirtymässä teknologian kokeiluvaiheesta sen yleistymiseen. Hallituksen energia- ja ilmastostrategiaa koskevan selonteon (VNS 7/2017 vp) mukaan Suomessa tulisi olla vuonna 2030 noin 250 000 sähköautoa. Autojen kantamatkan nopea kasvu, hintojen lasku ja valikoiman monipuolistuminen ovat sekä syynä että seurauksena sähköautojen yleistymisessä. Sähköautokannan kasvu ja kasvun edellytykset ovatkin toisiaan vahvistavia ilmiöitä: markkinaehtoisen sähköauton käyttöä palvelevan infrastruktuurin luominen vaatii kriittisen massan käyttäjiä, joka puolestaan voi muodostua vain, jos yksittäisen kuluttajan päätös kulkuneuvonsa vaihtoehtoisesta käyttövoimasta ei edellytä erityistä perehtymistä tai vaivannäköä auton ylläpidossa. Talousvaliokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden käsitykseen siitä, että valtioneuvoston strategian tavoitteen mukainen autokannan radikaali muutos nykytilaan nähden edellyttää myös kattavaa latauspisteverkkoa, jonka tarjoamista palveluista autojen käyttäjien tulee olla hyvin informoituja.

Kuluttajan asema. Talousvaliokunta katsoo, että yhdenmukainen infrastruktuuri ja yhtenäiset tekniset eritelvät vahvistavat kuluttajien luottamusta vaihtoehtoisten käyttövoimien käytön mahdollisuuteen koko EU:n alueella. Kuluttajien luottamus on kysynnän kasvun välttämätön edellytys. Myös yhtenäiset merkinnät jakelu- ja latauspisteillä ovat keskeisessä asemassa kuluttajan käyttökokemuksen parantamiseksi. Talousvaliokunta huomauttaa, että vaikka ehdotetut 5 §:n

Valiokunnan lausunto TaVL 25/2017 vp

(Käyttäjille annettavat tiedot) ja 6 §:n (Vaihtoehtoisten polttoaineiden hintojen esittäminen) säännökset ovat sinänsä oikeansuuntaiset, ei valiokunta katso niillä merkittävästi muutettavan jo voimassa olevaa oikeustilaa: vastaavat velvollisuudet voidaan johtaa suoraan kuluttajansuojalain markkinointia ja tavarantoiminnan virhettä koskevista säännöksistä.

Teollisoikeudet ja vapaa pääsy kilpailuille markkinoille. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että teknologianeutraalisuus ja markkinaehtoisuus ovat jatkossakin sääntelyn keskeisiä lähtökohtia. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota erityisesti määritelmien teknologianeutraalisuuden vaatimukseen ja pitää tärkeänä, ettei lain sanamuodoilla tulla estäneeksi uusien teknologioiden kehittymistä ja niiden käytön leviämistä. Sähkökäyttöisten ajoneuvojen latauspisteiden käyttöönotosta ja hallinnoinnista on kehitettävä kilpailulle avoimet markkinat, joille kaikilla toiminnanharjoittajilla on vapaa pääsy. Talousvaliokunta toteaa, että tasapaino vapaan markkinoille pääsyn, kuluttajan asemaa turvaavan standardoinnin ja teollisoikeuksien huomioimisen välillä saattaa olla osin ongelmallinenkin.

EU-tason sääntelyn kehittämistyössä tulee tuoda esille Suomen ilmastollisten ja maantieteellisten olosuhteiden liikenteelle asettamat reunaehdot. Velvoittavaa lainsäädäntöä laadittaessa on lähtökohtana pidettävä toimien pääsääntöistä markkinaehtoisuutta, toteuttamiskelpoisuutta ja kustannustehokkuutta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että liikenne- ja viestintävaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok (osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas

Valiokunnan lausunto TaVL 25/2017 vp

jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller